

Asianro 1273/11.02.00/2018

§ 11**Vastaus Lounais-Suomen aluehallintoviraston selvityspyyntöön ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen resursseista (LSAVI/11570/2020)**

Terveystarkastaja Kirsi Puola 2.3.2021:

Lounais-Suomen aluehallintovirasto pyytää selvitystä Raision ympäristöterveydenhuollon resurssien riittävydestä. Selvityksen antamiselle on saatu lisäaikaa 15.3.2021 asti.

Ympäristöterveydenhuollon resurssien riittävyys

(Aluehallintoviraston selvityspyyntö 3.12.2020):

”Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen (410/2009) 2 §:n mukaan yhteistoiminta-alueella tulee olla käytettävissään vähintään kymmentä henkilötyövuotta vastaavat henkilöresurssit, joilla järjestetään ympäristöterveydenhuollon palvelut.

Aluehallintovirasto teki Raision valvontayksikköön elintarvikevalvonnan arviointi- ja ohjauksen 9.10. - 6.11.2018 välisenä aikana. Arviointiraportissa todettiin, että Raision ympäristöterveydenhuollon henkilöresurssit olivat käyntitihetkellä ja tulisivat esitetyn suunnitelman mukaan vuonna 2019 jäämään pienemmiksi kuin yhteistoiminta-alueella säädetty 10 henkilötyövuotta. Aluehallintovirasto pyysi tuolloin valvontayksikköä selvittämään, miten yhteistoiminta-alueen resurssit tullaan saattamaan lainsäädännön vaatimusten mukaisiksi tai esittämään perustelut yhteistoiminta-alueen 3 §:n mahdollistamalle poikkeukselle. Selvityksessään Raision terveysvalvontajaosto on todennut mm., että elintarvikevalvonnan valvontasuunnitelma on toteutunut hyvin ja terveydensuojelun valvontasuunnitelma on toteutunut 70 - 90 %:sti. Tupakkavalvonnan osa-alueella suunnitelma on toteutunut täysin. Valvontayksikkö on kompakti kokonaisuus, jossa työskentelee motivoitunutta ja aikaansaavaa henkilökuntaa. Etäisyydet tarkastuskohteisiin ovat pääsääntöisesti lyhyitä, joka tehostaa tarkastustoimintaa. Nykyisellä henkilöstömäärällä pystytään hoitamaan valvontatehtävät keskusviranomaisten edellyttämällä tavalla.

Ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmästä (VYHA) saatavien tietojen mukaan Raision ympäristöterveydenhuollon vuodelle 2019 suunnitellut resurssit olivat 9,3 htv. Saman vuoden valvonnan toteumatietojen mukaan toteutuneet resurssit olivat kuitenkin 8,9 htv. VYHA:n mukaan vuodelle 2020 suunnitellut resurssit ovat 9,3 htv. Henkilöresurssi on siis edelleen puutteellinen verrattuna lainsäädännön vaatimukseen. Vuoden 2019 valvonnan toteutumisen arviointikyselyssä todetaan, että elintarvikevalvonnan ja tupakkalain valvonnan osalta valvontasuunnitelma on toteutunut

täysin, mutta terveydensuojelun valvontasuunnitelman toteutuma on ollut 83 %. Syiksi siihen miksi terveydensuojelun valvontasuunnitelma ei toteutunut suunnitellulla tavalla on mainittu, että suunnitelman ulkopuoliset, epäilyyn perustuvat tarkastukset ovat kuluttaneet resursseja ja muissa voimavaroissa on ollut vajausta. Lisäksi VATIn käyttöönotto on hidastanut tarkastustoimintaa.

Aluehallintovirasto toteaa, että tilanne on haavoittuva esim. sellaisessa tilanteessa, että joku viranhaltijoista jää pitkälle sairauslomalle. Myös ennakoimattomat ja äkilliset tilanteet, esim. talusveden häiriötilanne, voivat aiheuttaa yhtäkkisen resurssitarpeen. Tällöin tilanteen hoitaminen niin, että esim. epidemia tai muiden terveyshaittojen aiheutuminen voidaan estää, on haasteellista, kun resurssia on muutenkin vähän.”

Sote/Maakunta

Sosiaali- ja terveysministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö ovat 7.4.2020 kirjeellään tiedottaneet sote-ministerityöryhmän linjauksesta, jonka mukaan ympäristöterveydenhuollon tehtäviä ei tässä vaiheessa sisällytetä maakunnan tehtäviin. Tehtävien siirtoa selvitettiin myös aluehallinnon ja monialaisten maakuntien parlamentarisessa selvitystyössä, joka valmistui 12.1.2021. Selvityksessä ehdotetaan, että ympäristöterveydenhuollon tehtävät siirrettäisiin sote-uudistusta koskevan hallituksen esityksen mukaisille hyvinvointialueille 1.1.2026.

Aluehallintovirasto toteaa asiasta kirjeessään:

”Ministerityöryhmä on veloitannut sosiaali- ja terveysministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön arvioimaan yhdessä ympäristöterveydenhuollon kokonaisuutta nykytilanteessa. Ministeriöiden on tarkoitus selvittää ja arvioida tulisiko lakia ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta muuttaa siten, että vähennettäisiin ympäristöterveydenhuollon järjestäjien määrää. Maa- ja metsätalousministeriö on myös asettanut työryhmän eläinlääkäripalveluja koskevan lainsäädännön uudistamiseksi. Nämä uudistukset ja muutokset eivät kuitenkaan tapahdu nopealla aikataululla.”

Selvityspyyntö

Aluehallintovirasto katsoo, että vaikka Raisio on selviytynyt valvonnasta suhteellisen hyvin, tilanne on kuitenkin pitemmän päälle kestävä ja yhteistoiminta-alueen vastainen.

Aluehallintovirasto pyytää Raision terveysvalvontajaostoa selvittämään

- onko Raision yhteistoiminta-alue käynyt neuvotteluja ympäristöterveydenhuollon toimintojen järjestämiseksi ja jos on, mitä neuvotteluja ja kenen kanssa on käyty ja mitä neuvotteluissa on tavoiteltu
- miten Raision yhteistoiminta-alue näkee omalta osaltaan ympäristöterveydenhuollon toimintojen järjestämisen lain vaatimusten mukaiseksi tapahtuvan.

Päätösehdotus

Terveystarkastaja Kirsi Puola

Terveysvalvontajaosto antaa Lounais-Suomen aluehallintovirastolle seuraavan vastauksen selvityspyyntöön:

Raision valvontayksiköllä on erinäisiä sopimuksia viranomaistehtävien turvaamiseksi naapurialueitten kanssa. Elintarvikevalvonnan eläinlääkäriyhteistyöstä on tehty sopimus Liedon, Raision, Turun ja Uudenkaupungin ympäristöterveydenhuollon kesken. Turun kaupungin kanssa on yhteinen valvontaeläinlääkäri.

Uudenkaupungin ympäristöterveydenhuollon kanssa on sopimus eläinlääkärin päivityksen ja sijaisuuksien järjestämisestä. Tällä hetkellä sopimus vastaa n. 80 henkilötyöpäivää eli 0,36 htv. Kysyntä suurelänpraktiikkapalveluista on lisääntynyt muutaman viime vuoden aikana merkittävästi mm. terveydenhuoltokäyntien osalta. Tähän on reagoitu käymällä alustavia neuvotteluita helmikuussa 2021 Uudenkaupungin ympäristöterveydenhuollon kanssa sopimuksen uudistamisesta. Alustavien arvioiden mukaan resurssitarve suurelänpraktiikkaan olisi noin 1 htv nykyisen 0,36 htv sijaan.

Raision ympäristöterveydenhuollon yksikön koko on tällä hetkellä n. 8 henkilötyövuotta (htv). Resurssit ovat pienentyneet vuoden 2020 aikana eläköitymisen vuoksi 0,5 htv. Lisäksi toimistosihteerin tarve on vähentynyt, mm. sähköisten palvelujen vuoksi, yhdestä henkilötyövuodesta 0,33 henkilötyövuoteen. Tällä hetkellä elintarvikevalvontaa tekee kaksi terveystarkastajaa sekä eläinlääkäri 0,5 htv. Terveydensuojelun valvontaa tekee 2,5 terveystarkastajaa. Vakituisen henkilöstön lisäksi valvontayksiköön palkataan kesätyöntekijä (0,36 htv). Vuoden 2021 suunnitelmassa on elintarvikevalvonnan tarkastuksia 279, terveydensuojelun 147 ja tupakkavalvonnan 34 kpl.

Kyseisillä resursseilla on mahdollista päästä tarkastustehokkuuteen 130 tarkastusta/htv, jota on aikaisemmin käytetty mittarina kansallisessa valvontasuunnitelmassa. Lisäksi jää aikaa suunnitelman ulkopuolisille tarkastuksille ja muulle valvontatyölle.

Raision ympäristöterveydenhuollolla on kokemusta häiriötilanteiden hoitamisesta vastaavalla resurssimäärällä kesältä 2018, jolloin tapahtui runkoputken hajoaminen ja mittava vedenjakeluhäiriö Raisiossa. Häiriötilanteessa kaikki terveystarkastajat ovat mukana tilanteen selvittämisessä.

Valvontayksikkö on kompakti kokonaisuus, jossa työskentelee motivoitunutta ja aikaansaavaa henkilökuntaa. Etäisyydet tarkastuskohteisiin ovat pääsääntöisesti lyhyitä, mikä tehostaa tarkastustoimintaa. Nykyisellä henkilöstömäärällä pystytään hoitamaan valvontatehtävät keskusviranomaisten edellyttämällä tavalla. Tarvittaessa voidaan suunnitelman mukaisia tarkastuksia ostaa ul-

Terveysvalvontajaosto

09.03.2021

kopuoliselta taholta. Ylimääräisiä henkilöresursseja ei ole tarpeen pitää ennakkoimattomien tilanteiden varalta.

Jaosto katsoo, että yksikön toiminta on yhteistoiminta-alueain 3 § kohdan 4) mukaisesti järjestetty riittävästi ja laadukkaasti. Lisäksi tehtävien järjestäminen on turvattu sopimuksilla naapurialueitten kanssa. Uudenkaupungin ympäristöterveydenhuollon kanssa käytävillä neuvotteluilla pyritään toimintaa kehittämään eläinlääkintähuollon muuttunutta tarvetta vastaavaksi.

Päätös

Terveysvalvontajaosto hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.

Tiedoksi

Lounais-Suomen aluehallintovirasto

